

Nyomozás a drágaság után.

Kik tették a legdrágább várossá Budapestet?

Körutazás az üzletekben.

Békében háromszázötven korona fizetésem volt havonta. Ezelőtt tíz esztendővel. Azóta öregebb is lettem, tekintélyesebb is és a magam fájdalmas számlátráján bizonyára felvittem volna tíz év után a duplájára, 750 koronára havonként. Vagyis: ha csak a tíz év előtti fizetésem volna, akkor is 7,950.000 koronát kellene kapnom a tényleges három millió helyett, amit kapok és ahelyett a 15.900.000 korona helyett, mely a békebeli fizetésemnek felel meg tíz év után!

Igy vagyunk legtöbben, akik nem választottunk eléggé szerencsés pályát, s akik nap-nap után azt a megszokott kérdést intézzük magunkhoz, hogy hát voltaképpen; mielőtt is élünk? Mert nincs senki, aki tekintettel volna megélhetésünk lehetőségére, se kereskedő, se iparos, se gazda, se élelmiszerárú, se bankár, se villamos, se nagyvasut, se helyiérdekű, senki a világon, aki mind aranyparitáson dolgozik, akinek a békekorona 17.000 mai korona! És legkevésbé tekintettel sincs az állam, amelynek pedig istápolnia kellene minden polgárát, aki önhibáján kívül került a mai sanyaruságos helyzetbe, mert ezeket, ha jól emlékszem, nem kérdezte senki, hogy akarják-e a háborút, bennünket csak soroztak és vittek és megint soroztak és megint vittek esztendőkönt át, valami csökönyös kitartással. Most aztán itt van az eredmény, a megélhetés minden súlyos nehézségével és megoldhatatlan problémájával, s az állam ahelyett, hogy segíteni próbálna rajtunk, még csak felfokozza ezt a sok bajt, nyomoruságot. Ezzel a példátlan ridegséggel sikerült elérnie, hogy ma, tehát évekkel és évekkel a háború után és utban a teljes konszolidáció felé, Budapest a legdrágább városa a világnak és nemcsak az élelmiszerek, hanem a legszükségesebb cikkek dolgában is.

Csak egy ötletszerűen elkezdünk nyomozni néhány közszükségleti cikk ára után, s az ember megdöbben, hogy annak dacára, hogy az üzletek nem mennek, minden pang, s a vásárló ritka, mint a fehér holló, micsoda fantasztikus árak vannak. Azt mondják, hogy nincs iparunk, mindent importálni kell, ezért drága. De hát mért kell a vámon is *mindenfélre és fajta megterheléssel* lehetetlené tenni, hogy egy fixfizetésű ember végre valahára egy ruhát, egy cipőt, egy inget, egy nyakkendőt, néhány mázsa fát, egy órát, egy kosarat, egy koffert, egy gallért, vagy mit tudom én mit, vegyen?

Az első weckeróra karácsony óta.

Még a háborúban romlott el az óráim, utóbb el is vesztettem. Kiesett a lyukas kabátom zsebéből. No, gondolom, megérdeklődöm az óráimról. Egy jó strapa-óra a Rákóczi-uton 85 ezer. Igaz, hogy van egy félkiló. Egy ugynevezett jó Misteria óra, szintén vasból, 175 ezer. Szóval jó a nyolcvanötézes és jó a százhetvenötézes. Akkor talán vennék egy csakugyan jó órát, egy Omegát. Ez négyezer.

— Alkalmi vétel, — mondja a kereskedő — Occasio, hogy pénzt lássak!!

Es nyomban hozzáteszi:

— Uram, ígérem, ha eladom ezt a pár órát, többet nem hozatok. Nem lehet, nem bírok. Ami itt vám, behozatal, engedély, protekció, különféle adók, kijárás, lakbér és ezerféle vexatura van, higgye el, ha az egész óra árát megkeresném, se ér annyit. Holott nem keresek, csak husz százalékot. Ennyit ugy-e szabad?

Végre veszek egy weckerórát nyolcvanezerért. Ez legalább két évi jótállással van. Viszont kihez menjek majd reklamálni, ha az óra elromlik, mert hiszen az óras már a jövő héten bezárja a boltját? A bucsuzásnál ugyanis biztosított róla, hogy karácsony óta ez az első weckeróra, amit eladott.

Aztán érdeklődtem tovább. Hogy mibe kerülnek koronás békebeli gyerekjátékok, azt egyenesen szégyellem elmondani. Egy gummitabda, akkora, mint egy ujkrumpli, tizenkétezer. Egy valódi bőrtárca 60 ezer. Egy kis bőrdő — reklámár! — 325 ezer. Láttam egy tényleg gyönyörű borjubőr koffert, melynek békebeli ára 150 korona lehetett.

— Odaadom hárommillióért, — mondja a bőrdőzős — és fulljak meg, ha egy pengőt keresek rajta. Ha tessék, megmutatom, mit fizetek bőrért és mit fizetek egy bőrmunkásnak.

— No mit?

— 18 ezer koronát egy órára. Ő aztán addig dolgozik egy ilyen bőrdőzőn, amíg éppen jólesik.

Se pénz, se tőzsde, se konjunktura.

Betértem nem egy, tíz szabóhoz is. Afféle tucatárut árulnak, de csak elvben, mert vevővel még véletlenül sem találkoztam. Elseje és szombat dacára sem. Egy közönséges öltöny 1.700.000. Igaz, van olcsóbb is, de ezek főként előrehaladott idényre való hivatkozással. Egy vászonruha 470 ezer és egy lüszterkabát mellénnyel 520 ezer. Ezt még esetleg megvettem volna, de nadrág nélkül, mellényben és kabátban nem járhatok, ha még olyan olcsó is.

És mindenütt a stereotip válasz: nem mi drágítunk kérem, hanem az állam. Előbb megakadályozták a behozatalt, amikor pedig tudtunk volna behozni, mert volt pénz és volt tőzsde és volt konjunktura, most pedig, amikor a behozatal lassanként már nincs korlátozva, nincs pénz, nincs tőzsde, nincs konjunktura, azonkívül

pedig a vámtétel, a szabad behozatal mellett többet tesz ki, mint amikor az áru kontingentálva volt vagy úgy smugliztuk be, kéz alatt. Nem lehet ezt birni kérem.

Egymázsa fa 64.000 korona. Aprított tűzifa a pin-cébe szállítva és külön a forgalmi adó. Kint voltam egy Dráva-utcai fátelen. Annyi fa van ott, hogy évekig tüzelhetne belőle fél Pest.

— Mind külföldi áru — mondja a fásember, főként Romániából való.

— Hát miért kerül mázsája 64 ezer koronába, amikor a lei olyan olcsó?

— Ugyan, — feleli a kereskedő és nagyott legyint a kezével, — amennyivel olcsóbb a lei itt, annyival drágábban adják a fát ott. Tessék elhinni, ez csupa szélhámos, játék a szavakkal és számokkal. A románoknak is van annyi eszük, hogy amiért a Nemzeti Bank a leit olcsóbb kurzuson jegyzi, ők a fát mégis ugyanazon az áron adják, mint amikor a lei toronymagasságban volt. De hát még így sem kellene 64 ezerbe kerülnie, legfeljebb a felébe. Csakhogy az állam... És itt pontosan ugyanazt adja elő a fásember, amit a bőrdőzős, a szabó, az óras, a divatkereskedő, meg minden más céhbeli.

2000 korona egy gallér vámja.

A fehérneműs például, akinek a legvéresebb szemrehányást teszem, hogy van szive 25 ezer koronát egy gallérért elkérni.

— Mégis hallatlan, — mondom, — hogy ez a gallér, melyet egy kőbányai gyár készít, 25 ezer koronába kerül magánál, itt Pesten, holott ugyanazt a gallért, ugyanabból a gyárból a bécsi kereskedők a feléért árulják.

A divatárkereskedő nevetőgörcsöt kapott.

— Engem nevet?

— Jaj, de hogy csak az urak tájékozatlanságát!

Ezzel már iratokat, okmányokat, dokumentumokat sorakoztatott fel.

— Tessék nézni. Igaz, hogy egy gallér itt 25.000 korona, de hát ez nem Kőbányáról, hanem Csehországból való. Annak a kőbányai gyárnak, amelyet említeni méltóztatott, van egy másik gyára is, egy főgyára Csehországban. Az a gallér, amit én adok önnek, az onnan való, a kőbányait meg sem merném mutatni. Ennek a gallérnak a tucatját, tessék csak idénézni, 10½ svájci

frankért fizetem. Ott, helyben. Csomagolás, portó, vám egy gallér után 2000 korona! Már most feltéve, hogy én minden egyes gallért, amelyet készpénzért veszek, nyomban eladok, keresek egy galléron, kérem, kiszámítom önnek az utolsó krajcár: (zwei, fünfzehn behält drei, vierundzwanzig, das macht dreieinviertel, ab zehnmal zwölf gibt sechzig behält eins, nein, ja, fünf) szóval nekem egy gallér 18.000 koronába van. Ha, hangsúlyozom, minden gallért eladok. De nem adhatom el, amit összefogdosnak, ami közben hibás, ami egyszer a kirakatban volt. Most tessék venni az adót, a forgalmi, a luxust, a házbért, a közüzemi, a világítást, a személyzetet, a kényszerkölcsönt, a pénzem kamatait, hát mondja, mennyi marad nekem ebből a hétezer plusszból, ha már csakugyan mind eladom? De nem adom, mert hiszen ön se vesz, még 23 ezerért se, csak szid engem! És így vagyunk minden cikknél. Adok angol, vagy francia zefirből egy inget 350.000 koronáért. Mit keresek rajta? Nagyon téved, ha azt hiszi, hogy megkeresem a békebeli 20%-ot. Az ing elkészítéséért magáért fizetek 60—70 ezer koronát és tetszik tudni, micsoda vám, portó, kijárás, eljárás, engedély van ilyen árunál? Hiszen százezer koronát adok ki villamosra, amíg egy kétkilós csomagot haza tudok hozni. Igaz hogy bővít nem árulok, mert aki ma bővít ad drága pénzen, az az igazi árdragító. A jó holmit külföldről kell hozni és nem mi, hanem az állam teszi fel ezeknek az árait.

— De hát van magyar textiláru is?

Drágább a magyar áru az angolnál.

— Persze, hogy van és csodálkozni fog, ha azt mondom önnek, hogy ez drágább itt loco vásárolva, mint az angol és a francia importálva. Annak dacára, hogy ezeket eddig nem lehetett behozni. Most pedig, hogy lehet, hát olyan vámtételeket állapítanak meg, hogy megint nem lesz lehet. Tessék, itt van egy kraváti. Francia selyem. Persze, hogy ez többé kerül, mint Bécsben, mert a bécsi kraváti bécsi selyemből való. Viszont ha én bécsi selymet akarok, akkor nekem azért vámot kell fizetnem és engedelmet kérek, ha már vámot fizetek, inkább fizetem angol meg francia selyemért, mert abból legalább öröme van mindenkinek. Aztán meg tulás is azt mondani, hogy Bécsben olcsóság van. Az a kraváti, ami Bécsben, bécsi selyemből 90 ezer koronába kerül, azt itt meg tetszik kapni angoltól vagy francia selyemből. Ausschuss-Waare, az persze más. De azt mi nem tartunk. Mert szeretném tudni, mit mondana, ha eladnék egy nyakkendőt ötvenezerért és hétfőn azzal jönne be hozzánk, hogy tessék nézni, már franzli. Pesten minden a legdrágább, az igaz. De miért? Nem amivel, mi gazdagszunk meg, hanem mert annyira meg van nehezítve mindennek a beszerzése, annyira meg van drágítva, hogy tisztelettel legyen mondva, muszáj megdöglölni. És miért a mi bransunknál tetszik nyomozni, tessék összehasonítani az élelmiszerárakat, Mi-